

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Konsumentkreditutredningen (Ju 2023:19)

Beslut vid regeringssammanträde den 22 februari 2024

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 12 oktober 2023 att ge en särskild utredare uppdraget att analysera och lämna förslag på hur ett nytt konsumentkreditdirektiv ska genomföras i svensk rätt (dir. 2023:142). Den särskilda utredaren får nu i uppdrag att även analysera och lämna förslag på hur ändringar i konsumenträttighetsdirektivet som huvudsakligen rör distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter ska genomföras i svensk rätt.

Utredaren ska

- analysera ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet och dess tillämpning,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2025. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 11 oktober 2024.

Det ändrade konsumenträttighetsdirektivet

Sedan Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter antogs har utvecklingen på området varit omfattande. Genom digitaliseringen har det skett en betydande förändring av marknaden där distansförsäljning i allt högre grad sker över internet. Dessutom har ett flertal sektorspecifika rättsakter antagits på EU-nivå.

I maj 2022 lämnade Europeiska kommissionen därför ett förslag till ett direktiv som upphäver 2002 års direktiv och i stället låter konsumenträttighetsdirektivet omfatta vissa aspekter av försäljning av finansiella tjänster på distans. Med utgångspunkt i kommissionens förslag har rådet och Europaparlamentet antagit ett direktiv om ändring av direktiv 2011/83/EU vad gäller avtal om finansiella tjänster som ingåtts på distans och om upphävande av direktiv 2002/65/EG.

Bestämmelserna från 2002 års direktiv om information innan avtal ingås och om ångerrätt har moderniserats och överförts till konsumenträttighetsdirektivet. Flera av konsumenträttighetsdirektivets bestämmelser ska nu också omfatta distansförsäljning av finansiella tjänster. Det gäller till exempel bestämmelser om marknadsplatser online, avgifter för olika betalsätt och telefonkommunikation. För finansiella tjänster har det dessutom tillkommit nya regler om att näringsidkaren ska ge konsumenten tillräckliga förklaringar om den finansiella tjänsten samt tilläggskydd för onlinegränssnitt. Vissa bestämmelser som har en motsvarighet i det nya konsumentkreditdirektivet har anpassats efter dessa regler. Det gäller bland annat den yttre fristen för utövande av ångerrätt, att näringsidkaren ska påminna konsumenten om ångerrätten efter avtalets ingående, bestämmelser om information vid telefonkommunikation samt sanktioner. Det har också införts en bestämmelse som innebär att näringsidkare som tillhandahåller varor eller tjänster till konsumenter online också är skyldiga att tillhandahålla en funktion för utövande av ångerrätten.

I skälen till ändringsdirektivet finns information om hur reglerna förhåller sig till andra EU-rättsliga bestämmelser. En utgångspunkt för merparten av reglerna är att de ska tillämpas först om det saknas sektorspecifik EU-rättslig lagstiftning för en finansiell tjänst eller om det saknas bestämmelser om till exempel ångerrätt eller om information innan avtal ingås.

Medlemsstaterna ska ha genomfört direktivet senast två år efter dess ikraftträdande.

I svensk rätt har 2002 års direktiv genomförts huvudsakligen i tredje kapitlet lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Konsumenträttighetsdirektivets befintliga bestämmelser har huvudsakligen genomförts i andra kapitlet samma lag.

Uppdraget att analysera och föreslå hur ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet ska genomföras i svensk rätt

Utredaren ska ta ställning till hur ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet ska genomföras i Sverige. I uppdraget ingår att analysera hur svensk rätt förhåller sig till bestämmelserna i ändringsdirektivet och lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska också jämföra och ta ställning till de valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder. För varje ställningstagande ska för- och nackdelar med alternativen redovisas. I vissa avseenden är svensk rätt redan förenlig med de nya bestämmelserna. Utredaren bör som utgångspunkt fokusera på de delar av ändringsdirektivet där det krävs att de svenska reglerna ändras.

Vid utformningen av förslagen ska utredaren ansluta till den systematik och terminologi som redan används i svensk rätt. Där det bedöms möjligt och lämpligt bör förslagen ansluta till de lösningar som väljs vid genomförandet av det nya konsumentkreditdirektivet. Liksom vid all lagstiftning bör enkelhet, överskådlighet och konsekvens eftersträvas.

De förslag som utredaren lämnar bör sammantaget ge en väl balanserad reglering. I detta ligger att utredaren ska ta hänsyn till både näringsidkares intressen och intresset av en hög konsumentskyddsnivå.

Utredaren ska därför

- analysera ändringarna i konsumenträttighetsdirektivet och dess tillämpning,
- analysera, jämföra och ta ställning till de alternativa tillvägagångssätt och valmöjligheter som ändringsdirektivet erbjuder,
- bedöma vilka författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt, och

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska följa genomförandet i de berörda nordiska länderna och i de andra länder som utredaren bedömer vara av intresse i sammanhanget. Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår i Regeringskansliet. Utredaren ska i den utsträckning det är lämpligt inhämta synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2025. Ett delbetänkande som avser delarna i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 11 oktober 2024.

(Justitiedepartementet)